

Pedagogiskt arbete och bedömningsprocesser inom kunskapsområdet friluftsliv: Ett kollegialt utvecklingsarbete

Magnus Kilger, Fredrik Svanström & Marie Nyberg

Introduktion

ULF, en förkortning av Utbildning, Lärande, Forskning innebär praktknära forskning och är nationell försöksverksamhet som genomförs på uppdrag av regeringen. Försöksverksamheten har för avsikt att utveckla och pröva hållbara samverkansmodeller mellan akademi och skola vad gäller forskning, skolverksamhet och lärarutbildning.

En central del av ämnet idrott och hälsa är kunskapsområdet friluftsliv. Hur detta område ska undervisas och bedömas har under senare år blivit en allt viktigare del av ämnesdiskussionen (Backman, 2011; Mikael, 2018). Färre studier har dock gjorts i syfte att förändra och utveckla det befintliga arbetet genom en praktknära ansats. Ansatsen i denna studie var därför att utveckla det befintliga pedagogiska arbetet genom fokusgruppintervjuer. Studiens utgångspunkt var att utforska befintligt innehåll, upplägg och utmaningar med undervisning och bedömning i friluftsliv och utevistelser som de deltagande lärarna lyfte fram. (Framgent använder vi friluftsliv som ett samlingsbegrepp för all undervisning och allt innehåll som berör friluftsliv, friluftaktiviteter, utevistelse etc.)

Friluftsliv och läroplanens skrivningar

Ända sedan början av 1900-talet har undervisning av friluftsliv varit en del av skolans utbildning. I äldre läroplaner (1962 och 1969) fanns ett särskilt tillägg som stipulerade ett visst antal friluftsdagar som alla elever skulle delta i, men friluftsliv är sedan läroplanen 1980 en del av ämnet idrott/idrott och hälsa (Tugetam 2020; Skolverket 2022; Skolverket 2022).

I samband med att Lpo-94 infördes lyftes begreppet friluftsliv fram som ett viktigt mål och innehåll i kursplanen för Idrott och hälsa (Skolverket 1994) och redan i ingressen till ämnesplanen för idrott och hälsa i GY-11 kan man läsa: "Idrott, friluftsliv och olika former av motion och rekreation har stor betydelse för enskilda människors hälsa..." (Skolverket 2022). Vidare går det att läsa: "... undervisningen [ska] bidra till att eleverna utvecklar intresse och förmåga att använda olika rörelseaktiviteter, utemiljöer och naturen som källa till välbefinnande" (Skolverket 2022). Två av sju

förmågor har en direkt koppling till friluftsliv och utevistelse: "förmåga att genomföra och anpassa utevistelser utifrån olika förhållanden och miljöer" och "kunskaper om betydelsen av fysiska aktiviteter och naturupplevelser för kroppslig förmåga och hälsa". Vidare ingår i det centrala innehållet "...friluftaktiviteter som utvecklar en allsidig kroppslig förmåga", "utemiljöer och naturen som arena för rörelseaktiviteter och rekreation", "metoder och redskap för friluftsliv" samt "säkerhet i samband med fysiska aktiviteter och friluftsliv", det vill säga ett obligatoriskt innehåll som eleverna ska undervisas i. (Skolverket 2022). Det är således uppenbart att ämnes- och kursplanen ger uttryck för att olika former av friluftsliv är en viktig del i idrott och hälsa. Samtidigt kan det eventuellt uppfattas som ett delvis otydligt innehåll med tanke på antalet olika begrepp som tangerar vid och som används för att beskriva friluftslivets innehåll: friluftsliv, friluftaktiviteter, naturupplevelser, utemiljöer, naturen, naturmiljöer, utevistelse och miljömedvetenhet. Det går även att hitta innehåll i andra kurser, t ex biologi 1 (fältstudier inom ekologi) och geografi 1 (kunskaper om olika natur- och kulturlandskap) som tangerar begreppet friluftsliv (Skolverket, 2022), vilket kanske ökar otydligheten. Bilden av att friluftsliv i styrdokumentet är otydlig för lärare och elever bekräftas av Tugetam (2020) som skriver att "både elever och lärare upplever svårigheter med att förstå och skapa mening i/med friluftsliv utifrån ämnet Idrott och Hälsas syfte och mål".

Sandell (2018) menar att man kan se två skäl till att utöva friluftsliv i en pedagogisk kontext. Dels som en metod för att uppnå något, dels som ett mål i sig självt (egenvärde). Inom pedagogisk verksamhet har det dominerande motivet till friluftsliv bland pedagoger varit att använda friluftsliv som en metod för att t ex uppnå bättre sammanhållning och samarbete, bättre hälsa eller ökad förståelse för miljön. Däremot är det inte lika förekommande att pedagoger ser friluftsliv som ett mål i sig själv. Sandell anser att naturmötet är det centrala när man ser friluftsliv som ett mål och att egen-värdet är mycket viktigt inom det oorganiserade friluftslivet.

Nilsson (2007) väljer att separera friluftsliv och naturmiljöaktiviteter (det senare är hans eget begrepp). I begreppet friluftsliv är det väsentligaste skälet till vistelse i naturen upplevelsen av naturen. Naturupplevelse kan även vara en anledning till naturvistelse i samband med naturmiljöaktiviteter, men det är inte det viktigaste skälet. Det är i stället själva rörelseaktiviteten som står i fokus. Nilsson nämner till exempel långfärdsskridsko och längdskidåkning som naturmiljöaktiviteter.

Praktiknära skolforskning

Ett alltmer återkommande önskemål inom det utbildningsvetenskapliga fältet är att forskningen ska vara eller bedrivas praktiknära. En praktiknära forskningsansats är också något som skrivs fram

genom politiska beslut eller satsningar och har då ofta i syfte att verka för förändringar av befintliga utbildningar (SOU, 2018). Rönnerman (2018) betonar att det praktiktäna innefattar olika ansatser eller spår som inrymmer ett dilemma. Å ena sidan innefattar ansatsen en mer handlingsorienterad utvecklingsforskning och, å andra sidan, syftar ansatsen till att studera vad som faktiskt sker i praktiken. Därmed riskerar forskningen att lägga större fokus på att utveckla färdiga metoder som är direkt applicerbara i den praktiska verksamheten än på ett mer systematiskt arbete med kunskapsutveckling av kontextspecifika arbetsmetoder (Tyrén, 2013).

I linje med skolforskningsinstitutets uppmaning i arbetet med en praktiktäna ansats är utgångspunkten i detta projekt en samverkan mellan skolans professioner och forskarna, där båda perspektivens gemensamma betydelse är central i arbetet med att utveckla ny kunskap (SOU, 2018). Det innebär att studien fokuserade på att identifiera utmaningar kopplade till undervisningen för att därefter, i samarbete med skolans lärare, fånga ämnesstoffet samt utforma metoder för undervisning och bedömning.

Fokusgruppintervjuer

Fokusgruppintervjuer är en kvalitativ datainsamlingsmetod som ofta används för att studera attityder, värderingar eller komplexa bedömningar som kan uppstå i relation till olika sociala fenomen (Ohlsson, 2009). En central utgångspunkt är att deltagarna delar en gemensam upplevelse, inom arbetsliv eller har erfarenhet av liknande livshändelser. Metoden brukar ofta beskrivas som en hybridform mellan den ostrukturerade forskningsintervjun och en deltagande observation (Hylander, 2001). Det kan också beskrivas som en noggrant planerad diskussion som avser ett avgränsat område eller intresse (Kreuger, 1994). Genom att samtala om och diskutera reella, autentiska frågor kopplade till t.ex. arbetslivet kan normativa ideal och dilemman bli synliga och centrala problem kopplade till området kan belysas (Morgan, 1997). Milward (1995, s. 276) betonar att; "basically focus groups afford rich insight into the realities defined in a group context and in particular the dynamic effects of interaction on expressed beliefs, attitudes, opinions and feelings". Mot denna bakgrund torde denna ansats vara väl lämpad för denna studie.

Undersökningskontext och genomförande

Vid Fredrika Bremergymnasiet (framgent kallat Fredrika Bremer) arbetar 16 lärare med kurserna i idrott och hälsa. Avsikten var att de förslag och tankar som kom fram från lärarna inom detta projekt sedan skulle implementeras i hela lärarkollegiet. I projektet ingick fem lärare från Fredrika Bremer:

Beatrice Gibbs, Sven Elfversson, Karl Bergman, Pasi Varonen och Aurora Contreras. Från GIH deltog Marie Nyberg, Fredrik Svanström och Magnus Kilger.

Lärarna vid Fredrika Bremer gav initialt uttryck för att de önskade undersöka möjligheterna till en större likvärdighet vid såväl undervisning som bedömning av kunskapsområdet friluftsliv samt att de förslag och tankar som kom fram från lärarna inom detta projekt senare skulle implementeras i hela lärarkollegiet. Detta önskemål var vägledande för studien.

Upplägget var fokusgruppintervjuer som utgick från olika teman kopplade till identifierade utmaningar och att kollegialt arbeta fram metoder för att hantera dessa. Fokusgruppintervjuerna genomfördes av Marie Nyberg och Fredrik Svanström. Olika teman och frågeställningar växte fram succesivt under studiens gång. Till samtliga fokusgruppintervjuer hade lärarna vid Fredrika Bremer olika frågeställningar att fundera över eller diskutera i par/grupp. Vidare läste lärarna styrdokument, artiklar och litteratur kopplat till frågeställningarna. Lärargruppen träffades även mellan fokusgruppintervjuerna och arbetade då med olika uppgifter.

Vid de inledande fokusgruppintervjuerna var det ett bredare perspektiv, där frågor om vad friluftsliv är och vad syftet med detta är diskuterades. Dock var hela tiden skolperspektivet närvarande, så till vida att texter och frågeställningar kopplades till Fredrika Bremers dåvarande undervisning.

Under projektet genomfördes ett introduktionsmöte, åtta fokusgruppintervjuer och ett avslutande samtal. Utöver detta deltog Marie Nyberg och Fredrik Svanström på distans när lärargruppen genomförde ett ULF-internat.

De flesta fokusgruppintervjuerna genomfördes på distans via zoom. Fokusgruppintervjuerna spelades in med bild och ljud och kompletterades med anteckningar. Efter varje tillfälle tittade vi på det inspelade materialet för att få underlag till kommande fokusgruppintervju och dess tema. När alla fokusgruppintervjuer var genomförda tittade vi åter på filmerna, sammanfattade och analyserade dessa.

Temaområden:

1. Vad är friluftsliv?
2. Undervisning i friluftsliv med fokus på platsresponsiv pedagogik
3. Lärandeaktiviteter
4. Lärandeaktiviteter och friluftsdagar
5. Bedömningsituationer
6. Bedömningsmall

7. Konstruktiv länkning
8. Bedömning, rörelsekvaiteter och säkerhet

Resultat och analys

Området friluftsliv och rekreation rymmer flera specifika dilemman som behöver hanteras i allt från planering, till genomförande och utvärdering. Vår generella bedömning är att eleverna på Fredrika Bremer jämfört med många andra gymnasieskolor möter ett omfattande och brett utbud inom friluftsliv och dess närbesläktade begrepp.

I fokusgruppintervjuerna framkom flera olika teman, som vi i följande del valt att formulera som fyra identifierade utmaningar att hantera. Dessa fyra är: (1) *utmaningen att hantera ämnets kärna*, (2) *utmaningen att hantera innehåll och läraktiviteter*, (3) *utmaningen att hantera rörelsekvaitet i friluftsliv*, och slutligen (4) *utmaningen att hantera bedömning*.

Utmaningen att hantera ämnets kärna (mål och syfte)

Under fokusgruppintervjuerna framkom det att lärarna emellanåt hade olika tankar och idéer om vad friluftsliv är och hur det skulle kunna definieras. Vidare hade lärarna ibland svårt att uttrycka och formulera vad friluftsliv och friluftsaktiviteter innebär i en skolkontext. Ovanstående går att förvänta sig med tanke på vad tidigare studier kommit fram till om svårigheter för lärare och elever att förstå och skapa mening med friluftsliv. Vi tolkar också utsagorna i fokusgruppintervjuerna som att lärarna ser undervisningen i friluftsliv som både ett mål i sig självt, det vill säga att eleverna ska uppleva det rekreativa och som ett medel för att eleverna i framtiden ska kunna utöva friluftsliv. Lärarna ser således undervisningen både som ett mål och som ett medel likt det Sandell (2018) beskriver.

Det tycktes också som att det för de olika lärarna var självklart vad de olika begreppen som är relaterade till friluftsliv innebar. Det fanns ett förgivettagande, vilket skulle kunna leda till att kollegiala samtal uteblir på grund av att lärarna tror att de delar uppfattning om olika begrepp gällande friluftsliv. Studien visar dock att det är viktigt att lärarna ges/tar sig tid till kollegiala samtal för att hantera utmaningen med ämnets kärna, det vill säga kalibrera undervisningen och skapa en likvärdig bedömning. Vidare skulle ytterligare kollegiala samtal kunna leda till att lärargruppen skapar ett mer gemensamt språk, vilket förmodligen skulle underlätta framtida pedagogiska diskussioner.

Utmaningen att hantera innehåll och läraktiviteter

Med tanke på att kursen Idrott och hälsa 1 omfattar 100 p och att ämnes- och kursplanen har ett omfattande innehåll är det en omfattande uppgift för lärarna att skapa ett innehåll och läraktiviteter som är rimliga. Vidare finns en utmaning i att skapa en progression i innehåll utifrån elevernas tidigare skolgång då eleverna på Fredrika Bremer kommer från ett stort antal olika skolor. Lärarna gav också uttryck för att elevernas erfarenheter och kunskaper skiljer sig stort beroende på vilken skola de hade gått i samt att elevernas erfarenheter från den egna fritiden också skiljer sig väldigt mycket åt. Samtidigt ska det även vara en progression inom Idrott och hälsa 1, vilket kan vara svårt med tanke på kursens omfattande innehåll. Det går också att fundera på om eleverna möter en fördjupad eller breddad progression inom Idrott och hälsa 1. Är det ens möjligt att erbjuda en fördjupad progression? Vår upplevelse är att eleverna främst möter en breddad progression, vilket framgår av att eleverna möter olika naturmiljöaktiviteter, så som paddling och långfärdsskridsko vid de olika friluftsdagarna (samma naturmiljöaktivitet återkommer inte för fördjupad kunskap).

Lärarna gav uttryck för att undervisningen i friluftsliv inbegriper ett brett innehåll: friluftstekniker, t ex klä sig rätt och stormkök, förflyttningstekniker, t ex paddling och långfärdsskridskor, allemansrätt och säkerhet, men även reflektion kring vistelsen i naturen. Vi uppfattar i fokusgruppintervjuerna att lärarna avser att eleverna i undervisningen ska möta både friluftsliv och naturmiljöaktiviteter och utveckla ett lärande i relation till dessa begrepp. Vi tolkar dock det som framkom i samtalen och planeringar att naturmiljöaktiviteterna är mer dominerande. Det framkom också under fokusgruppintervjuerna att lärarna till viss del gärna ser att "allt" är med hela tiden.

Med tanke på den stora bredden i innehållet under läraktiviteterna och att det finns både rekreativa och kunskapsmässiga delar i "friluftslivet" kan det leda till svårigheter för eleverna att veta vilket lärande som eftersträvas. Samtidigt går det att argumentera för att undervisningen ska ha en helhetssyn för att undvika en fragmentisering av lärandet.

Utmaningen att hantera rörelsekvalitet i friluftsliv

- Vad betyder goda rörelsekvaliteter i relation till friluftsliv/utevistelse?

Vid ett par tillfällen ägnades diskussioner till att uttrycka och formulera vilka rörelsekvaliteter som utvecklas i det innehåll som eleverna möter under lektioner och på friluftsdagar. Eleverna får möjlighet att utveckla rörelsemönster i paddling, skridsko- och skidåkning och visar då skilda kvaliteter i sitt utförande, men hur formulera och beskriva dessa kvaliteter? Att detta ägnades uppmärksamhet hänger samman med den inledande meningen i kursplanens betygskriterier "Eleven kan med **goda rörelsekvaliteter** genomföra en bredd av aktiviteter som utvecklar den kroppsliga förmågan". Lärargruppen presenterade flera förslag för att sätta ord på vad man menade var goda

rörelsekvaliteter i dessa rörelseaktiviteter och som resulterade i en matris. Exempel på detta var att kunna starta, växla hastighet och bromsa i samband med skid- och skridskoåkning. I paddling kunde det handla om att styra mot ett mål.

Utmaningen att hantera bedömning: vad och hur?

- Likvärdighet i relation till bedömning och betygssättning

Likvärdighet ska inte uppfattas som lika eller likadant. Vägarna till målen ser olika ut, anpassas till elevgruppen och kan omformas vid behov. Lärargruppen på Fredrika Bremer hade dock en önskan om att identifiera hur lika eller olika undervisning och bedömning ser ut hos respektive lärare.

Strävan var att försöka enas om vad som är väsentliga kunskaper i friluftsliv och därmed vad som ska bedömas. Ett annat skäl till strävan efter likvärdighet var att eleverna skulle undervisas mot samma lärandemål med likartat innehåll och samma bedömningsgrunder oavsett vilken lärare eleverna möter.

- Gemensamma bedömningsgrunder

För att enas om gemensamma bedömningsgrunder utgick lärargruppen från det lektionsinnehåll och de friluftsdagar som genomförs med eleverna. Med utgångspunkt i detta innehåll blev uppgiften att formulera mer specifikt vilket innehåll eleverna ska möta, vilka kunskaper och färdigheter som är tänkta att utvecklas samt vilka delar ur det centrala innehållet och utifrån vilka grunder/kriterier eleverna ska bedömas. Lärargruppen arbetade vidare utifrån en struktur, en slags mall där GIH-lärarna fyllt i olika uppgifter, uppgifter som utgick från material och underlag som lärargruppen hade arbetat fram sedan tidigare och under projektets gång.

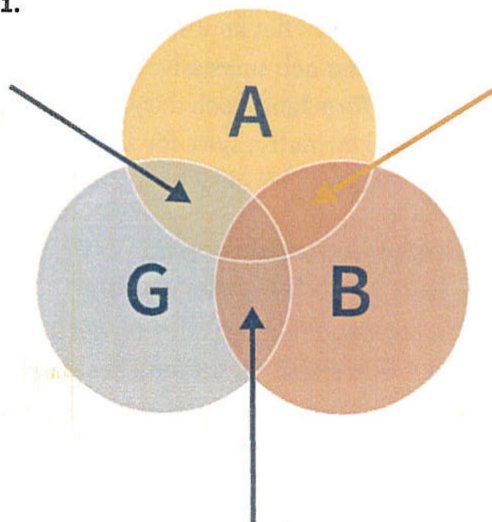
- Bedömningsgrunderna är "osynliga" för eleverna, olika förväntningar beroende på vilken elevgrupp det är och transparens till eleverna

Vad bedömer respektive lärare och vilka förväntningar finns på elevernas kunskapsinhämtning? Vilka skilda kvaliteter gäller för olika omdömen? Lärarna hade inte gemensamt formulerat lärandemål för friluftslivsinnehållet och därför inga tydliga bedömningsgrunder. Därmed fanns inte några bedömningsgrunder för eleverna att ta del av i anslutning till aktiviteterna. Lärarna har med utgångspunkt i sina ämneskunskaper muntligt beskrivit för eleverna och via instruktioner förmedlat mål och kvalitetsaspekter. En konsekvens av det kan vara att elever bedöms utifrån den enskilda lärarens ämneskunskaper och att förväntningarna på elevernas kunskaper och färdigheter varierar mellan lärarna.

- Vet eleverna när de bedöms?

Det kanske inte är nödvändigt att eleverna alltid vet att/om de bedöms. Att hämta information om elevernas kunskaper och färdigheter kan ske både informellt och formellt. Fördelar med den informella bedömningen är att undervisningen är i fokus och att endast läraren har bedömningsfokus, i första hand för att ge återkoppling för lärandet. På så sätt kan bedömningspraktiken stå tillbaka för undervisningspraktiken. Vilken undervisning har föregått bedömningen av elevernas? Skolverket vill med nedanstående bild visa vikten av att avsedd (A), genomförd (G) och bedömd (B) läroplan sammanfaller.

Figur 1.

- Vet eleverna vad de blir bedömda i/på? Är bedömningsunderlagen synliga, tillräckliga, gemensamma, "pålitliga", tillförlitliga?

Lärargruppen består av kompetenta och erfarna lärare och friluftsliv är lite av Fredrika Bremers profil. Det är en stor fördel att lärarna är erfarna och kompetenta men kan innebära att den individuella kompetensen förblir privat, något som läraren förlitar sig på i relation till att man vet vad man kan och vill bedöma. "Jag ser direkt vilka elever som visar det jag vill se för olika omdömen" som senare ingår i betygssättning av kursen Idrott och hälsa 1. Detta var något som tydligt framkom i intervjuerna och som blev en värdefull utgångspunkt för att både dela och formulera bedömningsunderlag. Så här tänker och gör jag, hur tänker och gör du? Med utgångspunkt i de kollegiala samtalen utvecklade lärargruppen gemensamma områdesplaneringar för undervisningen i friluftsliv.

- "Viktning" mellan olika bedömnings-situationer i FL

Med utgångspunkt i den undervisning i friluftsliv som genomförs diskuterades både syfte, upplägg och möjligheter till bedömning av elevernas insatser. Vilken påverkan/betydelse ska respektive innehåll ha vid betygssättning? Kursen Idrott och hälsa 1 är omfattande om eleverna möter undervisning i ett brett centralt innehåll. Med tanke på att friluftsliv inklusive friluftsdagarna är prioriterat kan det vara rimligt att omdömen av elevernas visade kunskaper ska viktas något högre än annat innehåll vid betygssättning. Om lärarna är överens om detta är det viktigt att eleverna vet det.

- Bedöms samma kunskapskrav mer än en gång (Skolverkets kÄpphäst)

Sett till att lärarna undervisar och ser eleverna i olika friluftslivsinnehåll så ges eleverna möjlighet att visa kunskaper i friluftsliv vid flera tillfällen. På så sätt kan bedömningsunderlag i friluftsliv inhämtas brett och eleverna blir bedömda på samma betygskriterium mer än en gång.

- Hur ska beteendekriterier hanteras?

Risken med otydliga bedömningsgrunder är att ej relevanta aspekter får betydelse vid bedömning och betygssättning. Skolverket skriver att aspekter som närvaro, utrustning, personliga egenskaper med mera inte ska inverka på betyget även om det indirekt kan påverka elevens möjligheter att utveckla och visa sina kunskaper. Vi uppfattade att lärarna var medvetna om denna problematik men att de samtidigt såg en utmaning i att bortse från beteendekriterier.

- Ska det rekreativa friluftslivet bedömas?

I ämnesplanen för Idrott och hälsa står det att läsa "... undervisningen [ska] bidra till att eleverna utvecklar intresse och förmåga att använda olika rörelseaktiviteter, utemiljöer och naturen som källa till välbefinnande" (Skolverket 2022). Här är det tydligt att styrdokumentet har ett rekreativt anslag. Helt i linje med ämnesplanen ger lärarna uttryck för vikten av att eleverna får möta det rekreativa friluftslivet och att "bara få vara i naturen". Samtidigt finns det inga betygskriterier som ger uttryck för att det rekreativa eller elevernas upplevelse ska bedömas. Det går att anta att många elever kommer få en mer positiv upplevelse av naturvistelsen om de har kunskap som de kan omsätta till en förmåga att vistas i naturen, men det är inte säkert. Vidare kan eleverna ha kunskap som de väjer att inte "använda" på grund av till exempel gruppträck, vilket leder till en mer negativ upplevelse. Ovanstående förhållande ger att undervisningen ska sträva efter att eleverna får en positiv upplevelse som inte ska betygsättas. Däremot kan elevernas beskrivningar av friluftslivets betydelse för hälsa och livsstil vara relevant att bedöma.

Avslutande tankar

Under projektets gång upplevde vi att fokusgruppsintervjuerna blev kollegiala samtal där lärarna från Fredrika Bremer och GIH hade utvecklande och inspirerande samtal tillsammans. Vi upplevde därför att projektet blev en kompetensutveckling för alla deltagande personer.

Under projektets gång upplevde vi att lärarna utvecklade ett mer gemensamt språk gällande friluftsliv och att de fick syn på likheter och skillnader i deras syn på och undervisning i friluftsliv. Detta skapade förutsättningar för lärarna att skapa en större samsyn och gemensam bättre struktur i friluftsliv.

Lärarna vid Fredrika Bremer upplever, som ett resultat av projektet, att de har fått en tydligare struktur och helhetsplanering för friluftsliv. De har skapat en pedagogisk planering gällande friluftsliv, en gemensam matris för bedömning av rörelsekvaliteter inom friluftsliv samt en bedömningsmall för en friluftslivsuppgift. Vi ser också att det har blivit en tydligare konstruktiv länkning ("röd tråd") från förmågor via innehåll och undervisning till bedömning inom området friluftsliv. Vi tror också att samtalen leder till en fortsatt utveckling av innehåll och undervisning. Samtalen har också lett till en större transparens mellan lärarna, vilket gynnar den fortsatta utvecklingen.

Till sist vill vi tacka lärarna på Fredrika Bremer gymnasiet för att ni bidrog till öppna, konstruktiva och prestigelösa samtal. Ni gav oss en ökad förståelse för utmaningar som lärare i idrott och hälsa i gymnasieskolan möter. Ni visade också hur det går att balansera de "högt flygande planerna" (ibland orealistiska) och verkligheten. Hur mötet mellan styrdokumentens formuleringar och forskningens modeller kan transformeras till och realiseras i undervisningen.

Ni visade att ni är engagerade, intresserade och ambitiösa – en typ av lärare som vi önskar att alla elever får möta.

Referenser

Backman, E. (2011). What controls the teaching of friluftsliv? Analysing a pedagogic discourse within Swedish physical education. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 11(1).

Hylander, I. (2001). Fokusgrupper som kvalitativ datainsamlingsmetod. *Forum för organisations- och gruppforskning*. Rapport, 42. Linköpings universitet.

Kreuger, R. A. (1994). *Focus groups: A practical guide for applied research*. Sage.

Mikaels, J. (2018). Becoming a place-responsive practitioner: Exploration of an alternative conception of friluftsliv in the Swedish physical education and health curriculum. *Journal of Outdoor recreation, education and leadership*, 10(1), 3-19.

Nilsson, J. (2007). Friluftsliv – en begreppsproblematisering I H. Larsson & J. Meckbach (Red.), *Idrottsdidaktiska utmaningar*. Stockholm: Liber.

Ohlsson, R. (2009). *Representationer av psykisk ohälsa: Egna erfarenheter och dialogiskt meningsskapande i fokusgruppsamtal*. (Diss). Stockholms universitetsförlag.

Sandell, K. (2018). Från naturliv till friluftsliv I B. Brügge, M. Glantz & K. Sandell (Red.), *Friluftslivets pedagogik*. Stockholm: Liber.

Skolverket (2022). *Läroplan för gymnasieskolan*.

Statens offentliga utredningar. (2018). Ökad samverkan kring praktisk forskning för stärkt vetenskaplig grund i skolväsendet. *SOU 2018:19*. Utbildningsdepartementet.

Tugetam, Å. (2020). *Att göra och erfara friluftsliv – En etnografisk studie om lärprocesser i gymnasieelevers friluftslivsundervisning*. (Diss.) Linnéuniversitetet.

Tyrén, L. (2013). *”Vi får ju inte riktigt förutsättningarna för att genomföra det som vi vill”. En studie om lärares möjligheter och hinder till förändring och förbättring i praktiken*. (Diss). Göteborgs universitet.